

**O VIAȚĂ CA O ODISEE:
PETRE GHEORGHE, "CAVALERISTUL" DIN TULCEA (1913-2000)**

Lavinia GHEORGHE*

A LIFE AS AN ODYSSEY: PETRE GHEORGHE, "CAVALRYMAN" IN TULCEA (1913-2000)

Abstract:

History of a locality is written through the lives of its inhabitants, both celebrities and ordinary people. This paper compiled on documents of personal archive is a tiny contribution to the writing of Tulcea history, bringing to readers' attention the life of a man who is not actually an important personality of the town, but, rather, a representative of the middle class. It is about Petre I. Gheorghe, a character known by Tulcea inhabitant as "the cavalryman", a soldier in the Second World War, an owner of county lands, shoemaking workshops, stores and houses in Tulcea town, who did not want to accept the idea that the communist regime confiscated – "nationalized" – all the work of a lifetime, for which he carried on a lawsuit with the communist and post-communist government until his death in 2000.

"A man's life as it was" is few letters on a page of the history of the town and county of Tulcea, between 1887 and 2000.

*

Keywords: Tulcea, Sarinasuf, Petre Gheorghe, commerce, shoemaking workshop, communist regime
Cuvinte cheie: Tulcea, Sarinasuf, Petre Gheorghe, comerț, atelier cizmărie, regim comunist

Orașul Tulcea. În fiecare zi Petre I. Gheorghe își făcea plimbarea călare. Mândru în șa, cu cizme Birger și cu pantaloni și haină de călărie, pe calul Cezar – fiul iepei cu care a făcut războiul. Cezar era negru, cu stea în frunte. În fiecare zi stăpânul țesăla crupa calului în formă de tablă de șah. Uneori, putea fi văzut cu familia, în șareta la care era înhămat calul Cezar. O dată pe an, aceeași șaretă, în care se aflau părinții și cei doi copii, străbătea cei 25 de kilometri până la Sarinasuf, unde se sărbătorea hramul bisericii. Petre Gheorghe rupea crengi de stejar de pe drum și împodobește șareta. Era „Cavaleristul”. Toți îl cunoșteau așa. Nu-i știau neapărat numele și nici nu era nevoie.

Dragostea pentru cai o moștenise de la tatăl său, Oanea. La Sarinasuf acesta era un fel de geambaș de cai. Avea cârciumă. Când îi mergeau afacerile cu cai, se „pilea” și dădea pe datorie. Când s-au desființat cârciumile particulare, prin anii '50, a rămas cu registrele de datornici, pe care le arăta, cu mândrie, nepoților.

Calul Cezar a trăit bine cu stăpânii și copiii lor. Era îngrijit și iubit. Prin anii 1958-1959, după ce a fost obligat să-și bage pământul la „colectivă”, „Cavaleristul” trebuia să predea atelajele și animalele. Și calul. Cezar nu era cal de muncă pentru GAC. L-a vândut undeva în Ardeal, în zonă de graniță, unde colectivizarea încă nu ajunsese, și unde oamenii iubeau animalele. Șaua a păstrat-o până la moarte, ca și cizmele – pe care le avem și azi. Șareta a ținut-o încă mult timp. Ruginită, fără cal ... fără sens. Ca și Petre Gheorghe, care, deși fără cal, a rămas în memoria tulcenilor drept „Cavaleristul” care se plimba, în fiecare zi, cu frumosul și mândrul Cezar.

* Muzeograf – Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța.

*

Scriem istoria familiei Petre Gheorghe pe baza documentelor aflate în arhiva personală. Vreo patru cutii. Deocamdată. În garaj, undeva, ar trebui să mai fie vreo două. Subiectul articolului de față și-a păstrat, ordonat, toate actele, de toate felurile, unele importante, altele mai puțin. Cele ce lipseau și lămuresc aspecte, le-am găsit în arhive. Viața unui om nu poate fi însă contabilizată și încadrată doar în date și locuri. Pentru că sufletul omului îi clădește imaginea. De aceea, am apelat la amintirile rudelor: fiul său – Mihai Gheorghe, nepotul său – Pascale Pascale din Tulcea, fratele său cel mic – Pavel Gheorghe, cărora le mulțumesc pentru că am putut îmbrăca imaginea cu sufletul.

Este important un om de clasă medie pentru istoria unui oraș? Credem că da. Pentru că, în fond, istoria unei localități înseamnă istoria oamenilor săi. Fie ei oameni simpli sau personalități. Și Tulcea are personalitățile ei, importante pentru istoria orașului, a Dobrogei și a Țării.

Petre Gheorghe n-a fost un om bogat. Nu-l putem încadra nici în rândul personalităților de marcă ale urbei. Îl putem defini ca o figură pitorească – și de aici am pornit prezentarea. Dar și ca proprietar de magazine, ateliere și pământ. Și ca un foarte bun meseriaș și comerciant. Un om demn și drept, care n-a reușit să înțeleagă niciodată că lumea este nedreaptă. Un răzvrătit în toate regimurile pe care le-a traversat, cu care s-a judecat. N-a putut pricepe niciodată de ce un om care muncește și-și face un „cheag” poate fi și deposedat de tot. S-a luptat pentru statutul său de proprietar cu regimul comunist și cu cel postcomunist. A murit fără să înțeleagă de ce trebuie să se plece.

*

Rădăcinile familiei lui Petre Gheorghe își au izvoarele în comuna Sarinasuf, județul Tulcea.

În anul 1887, pe 28 mai, la ora 12 noaptea, aici se naștea IOAN PAVEL GHEORGHE, român, de religie ortodoxă, „fiu al lui Pavel Gheorghe în etate de patruzeci și nouă ani, de profesie plugar, și al Ioanei Gheorghe în etate de treizeci și șapte ani, de profesie muncitoare, ambii domiciliați în Sarinasuf”. Actul de naștere este semnat de tatăl copilului, de doi martori și de primarul Ali Baiburi¹.

N-am putut merge mai adânc în genealogia familiei, astfel că nu avem date referitoare la căsătoria dintre Pavel și Ioana Gheorghe. Din certificatul de naștere al lui Ioan Pavel Gheorghe reiese că Pavel Gheorghe, tatăl său, era născut în 1838, iar Ioana, mama sa, în 1850. Ion Pavel a fost un om de vază în sat. În caietul în care sunt trecute daniile pentru construirea noii biserici din sat, finalizată în 1885, este trecută, în dreptul numele său, suma cea mai mare: 150 de lei (30 de monede mari de argint), la care se mai adaugă una sau două din icoanele împărătești și pictura din dreapta intrării în biserică (Sf. Gheorghe). Numele lui era scris pe spatele icoanelor împărătești și sub fresca de la intrare. A avut și cârciumă. În sat i se spunea Ionel „Bulgarul”².

Pascale Pascale își amintește că unchiul său (fratele mamei sale), Ioan, îi spunea că la 17 ani acesta era deja orfan, mama sa murind în 1902, iar tatăl în 1903, și prin urmare, cele trei surori mai mari l-au căsătorit când acesta avea puțin peste 20 de ani. Și aici o poveste adevărată: îi plăcea o fată pe care s-a hotărât – de fapt, au fost de comun acord – s-o fure de la părinți. A plecat cu căruța în satul vecin, spre casa viitoarei soții, împreună cu un prieten. Pe drum, pentru a-și face curaj, au luat „una mică” – mai multe chiar. Era noapte. A ajuns la casa fetei, a răpit-o, a dus-o acasă și dimineața ... stupoare: cea răpită era sora mai mare a alesei sale, Nastasia Tulimeanu. A trebuit să se căsătorească cu ea.

Deținem actul de deces al lui Ioan Pavel Gheorghe, mort pe 29 martie 1967, la Tulcea³.

¹ Conform Extrasului din Registrul stării civile din născuți din anul 1887, nr. 23, Direcția Generală a Arhivelor Statului Tulcea (DJAS Tulcea).

² Parte a familiei sale va pleca în Bulgaria, prin schimbul de populație.

³ Certificat de deces.

Ioan Pavel Gheorghe a avut șapte copii: Petre, Gheorghe, Elisaveta, Melana, Pavel și doi copii care au murit imediat după naștere.

Dintre aceștia, ne oprim asupra lui PETRE I. P. GHEORGHE, o figură pitorească a orașului Tulcea, cunoscut cu porecla „Cavaleristul”. De altfel, aceasta este trecută, cu mândrie, pe mormântul său. De ce ne oprim la el? Nu doar din motive personale, ci, mai ales, în ideea reconstituirii unor timpuri. A unei alte lumi, mai bine spus, a unor alte lumi. Pentru că Petre I. Gheorghe, cizmar de meserie, era și proprietar de pământuri. A avut, în Tulcea interbelică și în timpul celui de-al Doilea Război Mondial, magazine, ateliere de cizmărie, case, procese cu autoritățile. Lumea aceluși timp și-l amintește mândru, călare pe calul său, plimbându-se „pe centru”. După venirea comuniștilor s-a ținut bătos în fața naționalizării și cooperativizării. Într-un fel, a fost un răzvrătit. Nu a vrut să-și plătească toate cotele, prea mari pentru pământul pe care refuza să-l lase cooperativizat. Degeaba a refuzat să renunțe la independența sa de proprietar de atelier de cizmărie. Ca mulți alții, a fost înfrânt de regim. A fost angajat la cooperatie (U.J.C.O.O.P.). În noul regim, postdecembrist, a încercat să recupereze ce-i fusese furat. Avem în arhivă sute de sesizări, cereri etc.

Petre I. Gheorghe s-a născut în Sarinasuf, pe 29 iunie 1913, „*fiu legitim a lui Ion P. Gheorghe de ani treizeci, de profesie plugar, și Nastasia I. Gheorghe născută Dumitru Tulimeanu, de ani douăzeci și opt, de profesiune casnică, ambii domiciliați în comuna Sarinasuf*”. Copilul este declarat de moașa Paraschiva Moise Ion⁴. Conform înscrisurilor pe care le deținem, acesta era înregistrat ca fiind de origine etnică română⁵. Specificăm acest lucru pentru că, deși bunicul său era numit „Bulgarul”, și o parte a rudelor sale au fost obiect al schimbului de populație, acesta era trecut ca fiind român.

Petre I. Gheorghe a urmat Școala nr. 3 din Tulcea și nu s-a dovedit a fi un elev strălucit la învățătură.

Pe 17 septembrie 1946 s-a căsătorit cu Elena Nicolaev, născută la Tulcea, pe 12 februarie 1924, fiica lui Nicolaev Vasile (avea 25 de ani când s-a născut Elena) și Nicolaev Anastasia (avea 24 de ani când a născut-o pe Elena)⁶. S-au cununat la Biserica „Sf. Nicolae” din Tulcea.

Împreună, au doi copii: Georgeta – născută la Tulcea pe 1 iulie 1947, și Gheorghe Mihai – născut în aceeași localitate, pe 22 decembrie 1948.

Din izvoare orale știm că la vârsta de 12-13 ani Petre I. Gheorghe a fost dus de tatăl său la ucenicie, pentru a învăța cizmărie. Conform documentelor pe care le deținem, la vârsta de 18 ani era practicant la atelierul lui Stanciu Kostof, din Tulcea, strada Ștefan cel Mare nr. 55. Conform *Învoielii de practicant*, ucenicia urma să dureze un an – începând de la 15 august 1930⁷ –, iar patronul se angaja să-i „*dau învățătură, hrană, dăruit încălțăminte și suma de 5.000 lei*”. Petre I. Gheorghe a lucrat în acest atelier timp de 10 ani (de pe 15 iunie 1929, până pe 25 octombrie 1934), iar apoi, până pe 25 octombrie 1939, scrie Stanciu Kostof „*pentru cunoștințele sale profesionale însușite la perfecțiune, i-am încredințat conducerea atelierului meu de cizmărie*” și a fost foarte mulțumit⁸.

PETRE GHEORGHE – PARTICIPANT LA RĂZBOI

Petre Gheorghe a luptat în cel de-al Doilea Război Mondial. Din păcate, datele pe care le deținem sunt puține. În perioada comunistă acesta se ferea să vorbească despre această temă, deoarece fusese prizonier în lagăr sovietic, iar relațiile sale cu autoritățile îl îndrituiau să tacă. Conform certificatului 10102/ 1991 de la Arhiva Ministerului Apărării Naționale de la Pitești, el a fost concentrat în perioada 16.07.1942 - 26.11.1944, în Corpul Armată, Divizia I Cavalerie. Aceste date li se adaugă un Bilet de voie pentru 3 zile, începând din 1 februarie 1944, Ordinul de lăsare la vatră rezultat din biletul de voie și un Cupon de control CFR. Abia după 1990,

---

⁴ Certificat de naștere nr. 45, comuna Sarinasuf.

⁵ Două certificate emise de Primăria comunei Sarinasuf, din 10 iulie 1942 și 7 februarie 1946.

⁶ Certificatul de căsătorie seria Ce nr. 975132, Sfatul Popular Tulcea.

⁷ Probabil anul este greșit. În 1930, copilul avea 17 ani. Vezi și documentul următor.

⁸ Certificat semnat de meșterul patron S. Kostof.

Petre Gheorghe a destăinuit câte ceva: la 21 de ani a intrat în armată, la Cavalerie, cu calul și harnașamentul lui. A luptat pe Don și în timpul unei bătălii a căzut un obuz lângă el, i-a doborât calul și l-a îngropat în pământ. Un camarad al său, care a văzut scena, l-a scos. Petre Gheorghe a rămas surd și mut pentru câteva luni. În aceeași bătălie a căzut prizonier la ruși. S-a întors din prizonierat în haine rusești și cu barbă. La vederea lui, rudele, nu doar că nu l-au recunoscut, dar s-au și speriat, crezând că e un rus.

PROPRIETAR DE MAGAZINE ȘI ATELIERE DE CIZMĂRIE

Fiecare se naște cu talentul său. Petre Gheorghe era un bun cizmar (și asta am arătat în rândurile de mai sus) și un bun comerciant. Fiul său își amintește că avea un registru unde nota măsurile clienților. Le ștergea picioarele, le dădea cu talc, le puneă talpa pe registru și desena conturul. Le scria numele, preferințele, și toate măsurile picioarelor. În anii '50 era dintre puținii cizmari care făceau pantofi „cu scârț”, la modă atunci.

În calitate de comerciant, când intra cineva în magazin, nu ieșea fără să cumpere ceva. Chiar dacă nu avea nevoie, era convins de vânzător cât îi era de necesară marfa respectivă, ca și când ar fi fost un chilipir. Mai târziu, când s-au înființat cooperativele meșteșugărești, rămânea marfă mult mai proastă decât cea de „second hand” de azi. Petre Gheorghe lua, mai pe nimic, pantofii scâlțiați și plini de praf, greu vandabili, îi aranja, îi lustruia, le băga hârtie în bombeuri și îi vindea. La fel și pânza, pe care o călca și o aranja frumos.

În 1942, Petre I. Gheorghe își deschide un Magazin de încălțăminte și „coloniale” cu amănuntul pe str. Basarabilor nr. 47, cu numele „La Cavaleristul”, în zona cunoscută sub numele vechi – „la coloane”⁹. „Prăvălia ... cu atanansele și curtea” din strada amintită era închiriată de Petre Gheorghe încă din anul 1937, de la Coiciu L. Dobre, cu suma de 6.000 lei anual. Contractul este semnat anual, inclusiv în 1941, când proprietarul a fost repatriat în Bulgaria. Ultimul contract pe care-l deținem este din 1943. De fapt, la această adresă a și locuit până la căsătorie. În 1942, Petre Gheorghe făcuse cerere pentru a susține obținerea cărții de capacitate în meseria de cizmar¹⁰.

În același an, 1942, deschide și un atelier de cizmărie, pe aceeași stradă, la numărul 31, în zona Bisericii bulgărești („cu ceas”). În aprilie 1942, Petre I. Gheorghe, patron al cizmăriei din str. Basarabilor nr. 47, era înștiințat că poate da examenul pentru obținerea cărții de capacitate. Luna următoare se certifica faptul că era patron cizmar, având atelierul pe strada Basarabilor la nr. 31¹¹, iar din 1943 are cartea de meșter cizmar¹². Tot din 1943 el plătea taxă de control sanitar pentru cizmăria din Basarabilor nr. 31, în sumă de 800 lei¹³. Un proces-verbal de inspecție, din 19 august 1944, constată că în atelier lucrau patru angajați lucrători necalificați, dintre care trei creștini și unul evreu. La rubrica *Situația personalului evreesc sau supus străin*, este trecut Zolie Peisilovici, de 37 de ani, absolvent a două clase primare, care, în 1943, era scutit de munca obligatorie. Acesta primea un salariu de 6.000 lei pentru munca de mașinist, muncind întreaga zi. Zolie Peisilovici era dublat, adică avea un schimb. La rubrica *Dacă mai este necesară menținerea evreului în întreținere*, răspunsul este da, „întrucât (schimbul său n.n.) nu este complet instruit”. Dublura sa era fratele mai mic al patronului, Pavel Gheorghe, de 19 ani, care lucra în atelier din august 1943 și îndeplinea „efectiv atribuțiunile salariatului evreu”, dar „nu și-a însușit cunoștințele necesare”. În afara celor doi, la atelierul de cizmărie mai erau angajați Andrei Costică, de 20 de ani, practicant, cu un salariu de 3.000 lei și Gherasim

⁹ Certificat de înmatriculare (firme individuale). Camera de Comerț și Industrie Tulcea, 15 septembrie 1942. În volumul Valentinei Postelnicu, *Tulcea în documente și imagini*, Ed. Ex Ponto, Constanța, 2006, p. 106, se poate vedea imaginea „clădirea cu destinația de prăvălie, proprietatea lui Gheorghe Petre”. Aceasta este trecută pe strada Basarabilor, dar la nr. 48.

¹⁰ Adresă a Oficiului Camerei de Muncă nr. 161/ 29 aprilie 1942. Certificat din 2 mai 1942.

¹¹ Adresă a Oficiului Camerei de Muncă Tulcea nr. 161/ 28 aprilie 1942.

¹² Carte de meșter nr. 213/989, din 18 noiembrie 1943.

¹³ Proces-verbal din septembrie 1943.

Gheorghe, ucenic, 16 ani, cu un salariu de 2.000 lei¹⁴. Deținem facturi de materiale și mașini cumpărate – sârmă, calapoade, tocure, mânere de scule, drill – de la firme precum Fabrica de postav et Comp. S.A., Aron B. Spiner et Fiu (ambele din București), Iosif Stianzny S.A. (din Arad), „Radio-Elctrica” (din Tulcea).

Firma fusese înregistrată în 1942. În afara ei, la atelier mai avea un ucenic. În același an, la firma „La Cavaleristul” de pe strada Basarabilor nr. 31, un proces-verbal de inspecție constata următoarele: firma funcționa fără întrerupere din 1942 și nu lucra pentru armată. Regimul era interesat, din nou, în mod special, de salariații evrei. De data aceasta angajatul evreu Zolik Veisalovici apare nedublat, întrucât patronul fusese tot timpul concentrat, dintre care 11 luni pe front. Firma avea și un loc vacant. I se pune în vedere patronului ca în termen de 15 zile să facă formele necesare pentru dublare¹⁵. În 1943 Petre Gheorghe era condamnat, nu știm pentru ce fapt, să plătească o contravenție de 1.500 de lei în folosul statului¹⁶.

În 1945 magazinul de coloniale și încălțăminte este prădat de hoți și i se fură banii pe care-i ținea aici. Ca urmare, își cumpără un seif.

În ianuarie 1946, Petre Gheorghe este obligat să evacueze camera de la atelierul de cizmărie din strada Basarabilor 45, care este pusă „la dispoziția Comandamentului Sovietic, fiind necesară pentru baie”¹⁷.

Pe 15 februarie 1946 Petre Gheorghe cere „radierea din firmă a comerțului de coloniale, întrucât nu-l mai exercit”¹⁸. Rămâne cu magazinul de vânzare încălțăminte cu amănuntul, cu numele „La Cavaleristul”¹⁹.

În 1947 Petre Gheorghe se înscrie – și odată cu el întreaga familie (soacra, soția, fiica abia născută) – în Cooperativa de Aprovizionare și Desfacere Tulcea²⁰.

După instaurarea regimului comunist, Petre I. Gheorghe ține cu dinții de statutul de mic proprietar. În 1948, la Recensământul întreprinderilor, acesta este înregistrat cu un atelier de cizmărie – ce producea „ghete, pantofi, sandale” –, „La Cavaleristul”, pe strada Griviței nr. 8²¹.

După război, presiunile pentru a-l determina să renunțe la statutul de patron se intensifică, mai ales prin intermediul controalelor. Nu se găsea ușor material pentru cizmărie. Pentru a putea cumpăra legal, un proprietar avea nevoie de o groază de documente și semnături. Petre Gheorghe renunțase la pământ și încerca să se descurce ca cizmar particular. Făcea și improvizații: se vindeau la magazine opinci foarte bune, făcute din toval (piele de vită, groasă, tăbăcită). Cumpăra opinci, le tăia și făcea din ele tălpi de încălțăminte. Era nevoit să meargă în Ardeal, pe unde mai erau ateliere de cizmărie particulare și unde se găseau mai ușor materiale. Nu era chiar legal, dar altfel nu avea cu ce munci. Aceste materiale erau depozitate acasă. Acesta povestea că la un drum de aprovizionare în Ardeal s-a oprit la un han. Se vedea că era străin, venise să cumpere. Deci, avea bani. Știa că putea deveni pradă, de aceea ținea banii într-un chimir lat de două palme, din piele groasă, cu ținte, pe care îl pune sub cămașă. Niște indivizi au încercat să-l înjunghie și să-i ia banii. Cuțitul s-a oprit în chimir. I-a salvat viața. Băiatul său a găsit brâul, după 1989, care avea încă bani de pe vremea Regelui Mihai.

Prin procesul-verbal nr. 67383 din 25 septembrie 1947, se constată că, în urma controlului făcut la atelierul de cizmărie de pe strada Basarabilor nr. 31, nu s-a găsit nimic nelegal, dar, continuând controlul la domiciliul proprietarului, s-au găsit o serie de materiale de cizmărie, considerându-se că „infractorul intenționat s-a sustras de la declararea mărfurilor și le-a dosit, deci se face vinovat la crimă de sabotaj Leg. 351/ 945 art. 29”. Pedepsa era între 5 și 20 de ani

---

¹⁴ Proces-verbal de inspecție al Inspectoratului General al Muncii și Asigurărilor Sociale Constanța din 19 februarie 1944.

¹⁵ Proces-verbal de inspecție 14 decembrie 1943.

¹⁶ Hotărâre nr. 1736 Cod Penal/27 oct. 1943.

¹⁷ Notă din 28 ianuarie 1946.

¹⁸ Cerere de modificare. Camera de Comerț și Industrie din Tulcea.

¹⁹ Certificat al Camerei de Comerț și Industrie din Tulcea.

²⁰ Carnetele de membri nr. 895, 896, 1003, 1004, chitanțe de plată a cotizației.

²¹ Recensământul întreprinderilor, 1948.

„privare de libertate”. Așa scrie în Mandatul de arestare nr. 859/957. O perioadă, Petre Gheorghe s-a ascuns în lanuri de porumb. Mânca sămânță de dovleci, ce creșteau printre lanuri. A fost arestat pe 6 octombrie 1947. Conform Biletului de Eliberare nr. 2826, iese din închisoare pe 23 noiembrie 1947, fiind eliberat condiționat.

O interesantă și inedită cerere a unei fabrici nemțești, probabil, de nasturi (București, str. Mistrețului nr. 4), „Butonia” Ralph Brumbergher, îi solicita lui Petre Gheorghe, „*reprezentantu societății noastre*”, într-o scrisoare într-o română stâlcită, o cantitate de 3-4 vagoane de scoici, „*numai cojă fără carne*”. I se dau sfaturi referitoare la „*strânsu scoicilor*”, pentru a explica, la rândul lui, delegaților pe care-i alege în fiecare comună în care se găsesc scoici²².

În mai 1950, pentru că nu vroia să renunțe la statutul său de patron, lui Petre Gheorghe i se înscenează următoarele: un individ, Făcăleț Dumitru, este obligat de doi angajați ai Secției Financiare Tulcea, Victor Schparencu și Heșegovici, să dea o declarație în care să arate că a găsit muniție în atelierul lui Petre Gheorghe din strada Griviței. Patronul atelierului este anchetat și amendat cu contravenție. Dumitru Făcăleț, „*muștrat de conștiință și dîndu-mi seama de ceia ce am făcut*”, face o nouă declarație, în care recunoaște că cei doi angajați ai Secției Financiare Tulcea i-au dictat ce să scrie, că el n-a fost niciodată în atelierul respectiv, nu a lucrat niciodată în domeniu și nu cunoaște Tulcea²³.

Petre Gheorghe rămâne cu atelierul de cizmărie „La Cavaleristul” de pe strada 7 noiembrie, str. Basarabilor, nr. 49, pentru care i se elibera, în 1952, un certificat de funcționare pentru meseriași cu atelier.

La 1 iulie 1953, Petre Gheorghe era concentrat, pentru 90 de zile, la muncă patriotică la Canal. Aflăm aceasta dintr-o cerere a susnumitului pentru scăderea impozitului profesional în perioada respectivă.

Între 1954-1955 îl găsim îndeplinindu-și – câteodată, pentru că mai plătește și amenzi pentru neprezentare –, obligația de muncă patriotică în folosul comunității: la construcția zidului de apărare a portului Tulcea și alte munci asemănătoare.

Într-un final, Petre Gheorghe este nevoit să renunțe la „afaceri”, adică la statutul de proprietar, și intră în sistemul socialist. În decembrie 1961 vindea o *mașină de cusut pentru cizmărie, marca „Singer”, dimpreună cu piciorul său metalic*” (cumpărată în anul 1939), cu suma de 4.200 lei²⁴.

Om cinstit (într-un regim în care, totuși, nu-și găsea locul fiind, de cele mai multe ori un revoltat), în 1961 declara că primise de la o cunoștință, venită din Bulgaria și găzduită de el, o haină de piele. Declarația este autenticată.

TERENURILE ȘI INVENTARUL AGRICOL DEȚINUTE DE PETRE GHEORGHE

Nu știm precis ce suprafață de pământ agricol deținea, în 1945, Petre Gheorghe. Din acel an deținem documente prin care făcea investiții în vederea lucrării pământului. Din izvoare orale se pare că era vorba despre 17,5 - 20 ha. În primele două luni, a cumpărat două iepe și doi mânji. De asemenea, o secerătoare cu greblă (marca „Dering ideal”), o semănătoare de porumb cu două brazde, o semănătoare de grăunțe mici (marca „B 692 Right Hand”), un plug cu trei brazde (marca „Z.H.G.A. Stahl”), un plug mic cu două brazde pentru vie, o tocătoare de paie simplă (marca „M.Wolkiinska Luvkin CPOKA.6”) și o boroană simplă. Toate vechi, în stare de nefuncționare, dar care, cu reparații cu o sumă dublă decât prețul de vânzare, puteau fi funcționale²⁵.

În 1948 Petre Gheorghe împrumută secerătoarea cu greblă – în stare de funcționare – unui locuitor al comunei Cataloi, care refuză să i-o înapoieze (în 1950). Proprietarul îl dă în judecată. Se constată că această unealtă a intrat în patrimoniul statului, fiind luată de la cetățeanul respectiv, și întrebuințată de GAS Cataloi, care, peste un timp, o declară „*descompusă și câteva*”

²² Scrisoare din 7 septembrie 1945.

²³ Adresă a lui Gheorghe Petre către Șeful Secției Financiare Tulcea și Declarația lui Făcăleț N. Dumitru, 29 iunie 1950.

²⁴ Act de vânzare-cumpărare nr 509/30 iun. 1955 – Notariatul de stat Tulcea.

²⁵ Act de vânzare-cumpărare.

piese întrebuințate la mașinile GAS". După această confiscare urmează și alte piese din inventarul agricol amintit.

Pentru toate acestea, în 1991 Petre Gheorghe cerea despăgubiri, dar nu a obținut nimic²⁶.

Conform documentelor pe care le deținem, în 1947, în urma căsătoriei, familia lui Petre Gheorghe deținea, ca dotă a soției, 3,50 ha în comuna Sarinasuf, județul Tulcea. Avea viță-de-vie și plătea taxe de vin. Cultiva secară, grâu, orz, porumb, in pentru ulei, floarea-soarelui, ovăz, dughie. Pământul îl lucra cu mașini închiriate. În 1948, acesta făcea un împrumut la Banca Românească - Sucursala Tulcea pentru procurarea de furaje și completarea inventarului agricol. A muncit acest pământ până în toamna lui 1949 când, în urma decesului socrului său, soacra sa a rămas singură, bolnavă, iar Petre Gheorghe a lucrat și cele 4 ha ale socrilor săi. Din 1951, deși muncea cele 7,5 ha și exercita și meseria de cizmar, deși soacra sa vânduse o parte din bunurile casnice, în condițiile în care impunerile crescuseră enorm, Petre nu mai putea ține pasul cu plățile, având un debit mare. Făcuse cereri pentru recalcularea impunerilor, dar rămăsese doar cu promisiuni. În 1952 el se adresa Ministrului Finanțelor cu rugămintea de a dispune suspendarea executării debitului, până la stabilirea reală a impunerii²⁷. Fiecare palmă de pământ era cultivată. Inclusiv în curtea casei. Familia nu cumpăra decât lactate, pentru că nu aveau vacă.

În anii '60 în curte se mai puteau vedea o semănătoare mică, un plug și șaretă la care, odată, era înhămat calul Cezar.

În 1974 avea certificat de producător agricol. La sfârșitul anilor '70 - începutul anilor '80, Petre Gheorghe avea și o crescătorie de porci la Sarinasuf. Acesta era și proprietarul unui lot de 7,5 ha pământ la Valea Nucarilor, primit ca moștenire. Despre acesta nu deținem nici un document până în 1957 când, într-unul dintre actele din acest an, aflăm că, deoarece, începând cu 1943, i s-au impus planuri de cultură imposibil de realizat (ideea era aceea de a-l obliga să-și bage pământurile în GAC.), Petre Gheorghe, declarându-se în „*absolută imposibilitate de a mai face față*”, face repetate cereri (în 1953, 1955, 1957) prin care declară că cedează pământul și atelajele Gospodăriei Agricole Colectiv „6 Martie” Valea Nucarilor, care-l recepționează în iunie 1957.

Din izvoare orale, coroborate cu documente: în condițiile în care agricultorii aveau cote foarte mari la grâu (practic, toată recolta) și prețul plătit pentru in era foarte mic, Petre Gheorghe face un artificiu: face contract cu o fabrică de ulei de in, „I.I.S. Filimon Sârbu” din București, care plătea foarte bine inul²⁸. Timp de un an (doi, probabil, 1956-1957), a vândut in fabricii, primind sume rezonabile, din care plătea cota de grâu și îi mai și rămânea ceva. În primăvară unui secretar de partid, cu treabă pe câmp, i-a fost atrasă atenția de lanul albastru de in înflorit. S-a interesat cui aparține și cum plătește cotele la stat. Petre Gheorghe a fost obligat să-l are și să-l semene cu alte cereale.

Toată perioada 1945-1957 a însemnat un război cu statul în ceea ce privește cotele pe teren, impozitele, impunerile, debitele. S-a războit tot timpul cu sechestrile, cu statul. Amintiri: prin anii 50, agenții Fiscului veneau regulat să pună sechestrul: pe o mușama, pe masă, pe mașina de cusut a Elenei Gheorghe, pe dulapul de bucătărie și ... pe o pătură cazonă, cu care se învelea băiatul familiei, lucruri pe care se puneau, de fiecare dată, un sigiliu roșu. Mihai avea o preocupare de la un sechestrul la altul: să cojească cu unghiile ceara sigiliului. În decembrie 1952, prin licitație publică, lui Petre Gheorghe îi este rechiziționată și, apoi, vândută o șaretă, pentru că nu-și plătitese cotele și impozitele. Deținem numeroase adrese (către Ministrul Finanțelor, Șeful Secției Financiare Tulcea, șeful Secției Financiare al Regiunii Galați, președintele Sfatului Populat Tulcea) privitoare la cotele pe teren, impozitele, impunerile, debitele, sechestrările, somațiile de plată privitoare la Petre Gheorghe și familia sa.

---

²⁶ Adresă a primului procuror al județului Tulcea, 17 iul. 1950; Certificat nr. 6185/ 14 aug. 195.; Sentința civilă a Tribunalului Popular Regional Tulcea nr. 1437/18 nov. 1954; Dovadă fără nr. A GAS Cataloi.

²⁷ Martor este Sechib Baiburi, fiul primarului care-i semnase actul de naștere.

²⁸ Contract 214/25.02.1957.

CASELE FAMILIEI ȘI PROBLEMELE AFERENTE

În toate documentele pe care le deținem, adresa familiei lui Petre I. Gheorghe era Tulcea, str. Bucovinei nr. 20 (22). Casa fusese cumpărată în 1946. Avem și chitanța prin care familia a cumpărat mobila. Până atunci, cu intermitențele în care a fost plecat în război, locuise pe str. Basarabilor nr. 47, unde avea și magazinul.

În iunie 1955 Petre Gheorghe cumpără, pe numele soacrei sale, o casă și un teren de 4.125 m², la marginea orașului, pe str. Primăverii 29 – devenit, apoi 31. Din această suprafață, 325 m² reprezentau terenul de casă, iar 3.800 m² teren de cultură. Casa, formată din două camere, o bucătărie și o sală, era construită din chirpici, acoperită cu stuf. La fel grajdul. Construcția avea o vechime de peste 100 de ani. Pentru această proprietate Petre Gheorghe plătește 5.500 lei²⁹. Petre era împuternicit al Anastasiei Nicolaev, fapt pentru care numeroase adrese privitoare la această proprietate sunt scrise pe numele ginerelui. Pe tot terenul sădește viță-de-vie și, pe 22 august 1958, Gospodăria Agricolă „7 Noiembrie” Tulcea îi eliberează adeverința prin care are dreptul „de a vinde struguri boabe, deoarece nu este colectivistă (Anastasia Nicolaev - n.n.)”. Și aceasta le vindea, împreună cu nepotul său, în piață, în panere. Fiul său le dădea câte un paner cu struguri și, când erau aproape terminat, le aducea altul, pentru ca marfa să fie proaspătă pentru cumpărători.

La un moment dat, CAP Tulcea a confiscat toate viile. Proprietatea de pe Primăverii scapă, deoarece mai era o casă până la marginea orașului și se considera că face parte din oraș. Certificatul de producător i se prelungeste. Petre Gheorghe încearcă să vândă terenul, în numele soacrei sale. Dar, pe baza art. 56 din Legea 4/ 1973, tot terenul intra în proprietatea statului, deci nu mai putea fi vândut. Orice cetățean care își vindea casa, nu putea vinde și terenul. Petre Gheorghe apelează la un artificiu: în 1973-1974 parcelează terenul în loturi³⁰ și, pe fiecare parcelă, construiește câte o clădire – o cameră și un antreu – din chirpic placat cu cărămidă și acoperită cu tablă. Ideea era de a le vinde împreună cu terenul aferent. Cum nu deținea autorizație de construcție, este amendat. Pe una dintre parcele construiește o clădire mai mare, de 136 m² (5 camere și 3 holuri), deoarece casa pe care o cumpăraseră odată cu terenul se degradase. Aceasta nu era racordată la lumină, nu avea canalizare și nici beci, dar avea apă în curte. Este amendat cu 1.500 lei pentru lipsa autorizației de construcție și somat să demoleze lucrările. Nu o face, ci termină casa la roșu. Reușește să vândă una sau două din căsuțele ridicate pe parcele, fără acte notariale. Reacția statului vine imediat: Anastasia Nicolaev, proprietară, în vârstă, fără surse de venit, și Petre Gheorghe, împuternicit și constructor al lucrărilor, „cu scopul de a le vinde și specula terenul. Pentru imobilele nr. 3-4 și 5 nici nu s-a plătit amenda de construcții”, sunt controlați și dați în judecată pe faimoasa Lege 18 cu privire la bunurile dobândite ilicit³¹. Se consideră că această clădire fusese ridicată fără autorizație de construcție, că nu fuseseră plătite amenzi, că nu făcuse acte de vânzare-cumpărare pentru cei cărora le vânduse casele³², fapt pentru care se aplică proprietarilor o amendă contravențională de 1.000 lei³³. Construcțiile îi sunt evaluate la 100.000 lei, iar, pe parcursul procesului, evaluarea este scăzută la 57.500 lei. Se demonstrează că banii pentru construcții au fost dobândiți licit și se dă o sentință în favoarea celor doi³⁴.

În următorul an, 1976, Consiliul Popular consideră că Anastasia Nicolaev și Petre Gheorghe – împuternicit în toate actele și în toate procesele privitoare la proprietatea de pe strada Primăverii nr. 29/31³⁵ – au două proprietăți, casa veche și cea nouă, fapt pentru care îi obligă să vândă una dintre ele. Cum aceasta nu se putea face fără autorizație de înstrăinare – care nu-i este dată –, statul îi confiscă, pe baza art. 55 din Legea 4/1973, una dintre case, adică nu casa veche care în 1975 „are o vechime de peste 150 de ani și este în stare foarte înaintată de uzură,

²⁹ Contract de vânzare-cumpărare.

³⁰ Plan de situație.

³¹ De exemplu, o adresă a Judecătoria Tulcea nr. 963 din 3.05.1977.

³² Referat al sectorului de arhitectură și sistematizare al Consiliului Județean Tulcea nr. 11401/31 oct. 75.

³³ Proces-verbal de constatare; copie după chitanța plătită.

³⁴ Încheiere. Judecătoria Tulcea, 27 decembrie 1977.

³⁵ Deținem o împuternicire în acest sens.

cu 4 încăperi³⁶", ci pe cea nouă și celelalte 2 construite pe parcele, pentru care i se oferă, în baza calculelor, 15.912 lei compensație³⁷. Această confiscare se realiza pe baza aceluiași calcul privind compensația, la mai puțin de un an după procesul despre care am amintit mai sus, când casa valora 57.500 lei. Autoritățile locale îi conving pe cei doi, care cumpăraseră cele două căsuțe, să-i dea în judecată pe foștii proprietari și să le ceară banii înapoi. Reușesc în proces și autoritățile le dau banii pe care Gheorghe Petre trebuia să-i primească drept compensație³⁸. Așa că acesta n-a primit niciun ban pentru casa confiscată. Și de bătrânețe, și de supărare, pe 27 mai 1977 Anastasia Nicolaev moare, moștenitoare a terenului de 3.938 m² și casei formate din 3 camere, o bucătărie și două antreuri (adică casa veche, aflată în stare avansată de degradare), rămânând fiica sa, Elena Gheorghe³⁹. Conform aceleiași legi, nr. 4/1973, aceasta nu avea voie să aibă două proprietăți: adică terenul cu casa de pe Primăverii 29/31 și cea deținută cu soțul său de pe Bucovinei 20 (22). Autoritățile îi cer să vândă a doua proprietate. Povestea se repetă: nu poate obține autorizație de înstrăinare⁴⁰ și nu poate vinde casa în termen de un an. Conform Deciziei 225/1981, casa cea veche (de 47,53 m²) și terenul (de 3.938 m²) de pe Primăverii i se confiscă, primind despăgubiri de 24.125 lei⁴¹. Sunt numeroase somațiile prin care li se cere să evacueze bunurile și să părăsească locuința. Interesant este faptul că cei care au mers pe teren și au constatat existența celei de-a doua proprietăți, ca ilegală, vor primi de la Consiliul Popular teren pe această proprietate, pe care și-au construit case. Unul dintre ei era Spătaru Nicolae, directorul Administrației Financiare Tulcea, celălalt, Dănescu Constantin, șeful Circumscripției financiare municipale, ambii locuind și azi la această adresă. Din acest moment începe un adevărat război între Petre Gheorghe, în numele soției sale, și autoritățile locale comuniste, până în 1989, iar pe urmă cu cele postrevoluționare, până la moartea sa.

*

Din 2 august 1980 Petre Gheorghe a lucrat ca gestionar al Magazinului nr. 6 Tulcea, din str. 23 August nr. 148. Pe 24 octombrie 1989 acesta preda gestiunea, ieșind la pensie⁴². Avea 76 de ani.

După schimbarea regimului a continuat să se lupte cu autoritățile pentru recuperarea a ceea ce-i fusese naționalizat de comuniști.

În 1990 se adresează, printr-o „Plângere-memoriu”, mass-media („Dreptatea”, „România liberă”, „Tulcea Liberă”, „Gazeta de Tulcea”, Directorului Televiziunii Române) și autorităților centrale (primului ministru Petre Roman, senatorului Radu Câmpeanu, deputatului Radu Ciuceanu – președintele Comisiei pentru Cercetarea Abuzurilor Dictaturii Comuniste din România). În noua orânduire se înscrie, ca și soția sa, în diferite asociații, sperând că va avea mai mult succes. Astfel, în 1991 intră în APADOR-CH – Asociația pentru Apărarea Drepturilor Omului din România.

Un fapt foarte ciudat: în urma numeroaselor adrese făcute autorităților, pe 4 iulie 1990 Petre Gheorghe primește o adeverință, cu nr. 9601 din 25.07.1991, în care se stipulează că unul dintre dosarele sale de judecată (nr. 3913/1985), referitor la un imobil demolat, a fost predat la D.C.A. Tulcea - I.J.R.V.M.R. Tulcea cu procesul verbal nr. 57253 din 22 decembrie 1989, deși, după cum recunoaște Inspectoratul de Poliție al județului Tulcea, acest dosar avea termen

---

³⁶ Referat al sectorului de arhitectură și sistematizare al Consiliului Județean Tulcea nr. 11401/ 31 oct. 75.

³⁷ Decizia nr. 710 a Consiliului Popular al Județului Tulcea, 19 august 1976.

³⁸ Sentința civilă nr. 2596/ 8 oct. 1975; Întâmpinarea nr. 5346 din 25 august 1981.

³⁹ Certificat de moștenitor nr. 383/ 7 nov. 1977.

⁴⁰ Deși, în Întâmpinarea nr. 5346 din 25 august 1981, la sesizarea depusă de Elena Gheorghe se specifică faptul că nu este dovedit că nu i s-a eliberat autorizație de înstrăinare a imobilului și că nu a depus cererea și autorizația de înstrăinare la termen. De-a lungul proceselor se face dovada cererii de eliberare a autorizației de înstrăinare a construcției și terenului. Care nu exista, în fapt.

⁴¹ Decizia nr. 225 din 31 iulie 1981; Adresa nr. 3488/ 14 apr. 1982 prin care se cere executarea imediată.

⁴² Procesul verbal de predare-primire a gestiunii de la Magazinul nr. 6 Tulcea.

de păstrare 30 de ani. Ciudată hărnicia autorităților care, în chiar prima zi a revoluției române aruncau la maculatură documente oficiale ce trebuiau, prin lege, păstrate încă 25 de ani.

*

Petre I. Gheorghe moare la Constanța, pe 12 aprilie 2000⁴³, cu grija că vița-de-vie pe care o avea în fața casei de pe str. Bucovinei nr. 20 nu fusese pregătită pentru a produce.

---

⁴³ Certificat de deces seria DM nr. 639510/ 12 apr. 2000, înregistrat la Constanța.